

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vapaasta sivistystyöstä annettua lakia. Kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston ylläpitäjälle myönnettäisiin sadan prosentin valtionosuus sellaiseen oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämään koulutukseen, joka on hyväksytty opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaisi vuosittain valtion talousarvion rajoissa niiden opiskelijaviikkojen ja opetustuntien määrän, joihin myönnetään sadan prosentin valtionosuus. Opiskelijoilta ei voitaisi periä opetuksesta maksuja siltä osin, kuin koulutus on hyväksytty opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan. Ehdotuksella luotaisiin uusi maahanmuuttajien tarpeisiin vastaava koulutusmalli vapaan sivistystyön toimintana huomioiden maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon tehtävien siirto opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle vuodesta 2018 lukien.

Lakia muutettaisiin lisäksi siten, että opetus- ja kulttuuriministeriö voisi hakemuksesta päättää, että kansanopiston ylläpitäjälle, jonka pääasiallinen koulutustehtävä on vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus, myönnetään valtionosuutta enemmän kuin 57 prosenttia. Valtionosuuden määrä voisi olla enintään 80 prosenttia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Vapaan sivistystyön oppilaitosten toiminnasta ja rahoituksesta säädetään vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998) ja vapaasta sivistystyöstä annetussa asetuksessa (805/1998). Lain mukaan vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Vapaan sivistystyön koulutukselle on ominaista, että koulutuksen tavoitteista ja sisällöistä päättävät oppilaitosten ja organisaatioiden taustayhteisöt pääsääntöisesti itse ylläpitämislupansa rajoissa. Koulutusta ei säädelä opetus suunnitelmien tai tutkinnon perustein. Olennainen piirre on myös osallistumisen omaehtoisuus. Vapaan sivistystyön lain mukainen koulutus on tutkintoon johtamatonta koulutusta.

Vapaan sivistystyön oppilaitosmuodoista säädetään vapaasta sivistystyöstä annetun lain 2 §:ssä. Vapaan sivistystyön oppilaitoksia ovat kansalaisopistot, kansanopistot, opintokeskukset, liikunnan koulutuskeskukset ja kesäyliopistot. Vapaasta sivistystyöstä annettua lakia sovelletaan myös steinerpedagogista opettajankoulutusta ja muuta koulutusta järjestävään Snellman-korkeakouluun.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi lain 4 §:n mukaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan lain mukaisen oppilaitoksen ylläpitämiseen. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että on olemassa sivistystarve ja että hakijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset oppilaitoksen ylläpitämiseen ja koulutuksen järjestämiseen. Oppilaitosta ei voida perustaa taloudellisen voiton tavoittelemiseksi. Luvassa määrätään ylläpitäjää ja oppilaitosta koskevien tietojen lisäksi oppilaitoksen koulutustehtävä, opetuskieli sekä tarvittaessa erityinen koulutustehtävä ja muut koulutuksen järjestämiseen liittyvät ehdot. Muutoksista ylläpitämislupaan päättää opetus- ja kulttuuriministeriö. Vapaan sivistystyön oppilaitokset voivat ylläpitämislupaan mukaisessa koulutustehtävässä painottaa myös arvo- ja aatetaustaansa, kasvatustavoitteitaan tai erityisiä koulutustehtäviään.

Vapaan sivistystyön rahoitus

Vapaan sivistystyön oppilaitosten koulutuksen käyttökustannuksiin myönnettävästä valtionosuudesta säädetään lain 4 luvussa. Valtionosuus muodostuu kaikissa vapaan sivistystyön oppilaitosmuodoissa 8 §:n mukaan siten, että käyttökustannusten valtionosuuden peruste on kunkin oppilaitosmuodon käyttökustannusten pohjalta suoritetta kohti laskettavan yksikköhinnan ja suoritteiden tulo. Suorite ja valtionosuusprosentti vaihtelevat oppilaitosmuodoittain.

Kansanopistojen suoritteina käytetään opiskelijaviikkoja. Kansanopistossa opiskelijaviikolla tarkoitetaan yhden opiskelijan viiden työpäivän pituista opiskelujaksoa kansanopistossa, jona aikana hän on saanut ohjattua opetusta keskimäärin vähintään viisi tuntia päivässä. Tätä lyhyemmät ja pitemmät opiskelujaksot muutetaan opiskelijaviikoiksi jakamalla työpäivien lukumäärä viidellä. Jos etäopetuksen antaminen ei ole kansanopiston tai valtakunnallisen liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitämislupassa mainittu koulutustehtävä, oppilaitoksen valtionosuuden

perusteena käytettäviä opiskelijaviikkoja tai opiskelijavuorokausia laskettaessa etäopetuksen ja työssä oppimisen opiskelijaviikkojen tai opiskelijavuorokausien määrästä otetaan huomioon yhteensä enintään 20 prosenttia oppilaitoksen toteutuneiden lähiopetuksen opiskelijaviikkojen tai opiskelijavuorokausien määrästä. Työssä oppimisen opiskelijaviikoista tai opiskelijavuorokausista otetaan kuitenkin huomioon enintään 20 prosenttia oppilaitoksen toteutuneiden lähiopetuksen opiskelijaviikkojen tai opiskelijavuorokausien määrästä.

Kansalaisopistojen, kesäyliopistojen ja opintokeskusten suoritteina käytetään opetustunteja. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten suoritteina käytetään opiskelijavuorokausia ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten suoritteina käytetään opiskelijapäiviä. Opiskelijavuorokauksi katsotaan valtakunnallisessa liikunnan koulutuskeskuksessa sellainen yhden opiskelijan vuorokauden pituinen opiskelujakso, jona aikana hän on saanut ohjattua opetusta keskimäärin vähintään viisi tuntia päivässä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö määrää opiskelijaviikkojen, opiskelijavuorokausien, opiskelijapäivien ja opetustuntien yksikköhinnat hinnan seuraavaa vuotta varten. Yksikköhinnat määrätään varainhoitovuodelle arvioitun kustannustason mukaisiksi. Yksikköhinnat lasketaan kansanopistoille, kansalaisopistoille, valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille, kesäyliopistoille ja opintokeskuksille toteutuneiden kustannusten pohjalta jakamalla yksikköhinnan määrittämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna oppilaitosten toiminnasta aiheutuneet käyttökustannukset saman vuoden suoritteiden määrällä.

Valtionosuuden määrästä säädetään lain 9 §:ssä. Pykälän mukaan kansanopiston, kansalaisopiston ja kesäyliopiston ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta 57 prosenttia sekä opintokeskuksen ja liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitäjälle 65 prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä. Snellman-korkeakoulu -nimisen oppilaitoksen ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta 57 prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä. Yhdistetyssä oppilaitoksessa valtionosuusprosentti määräytyy kunkin oppilaitosmuodon osalta erikseen. Lakimuutoksella (1487/2016) pykälään lisättiin uusi 3 momentti. Sen mukaan kilpailukykysovimuksessa sovitun määräaikaisen lomarahaleikkauksen vaikutus kuntien ylläpitämien kansalaisopistojen, kansanopistojen, kesäyliopistojen ja liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuteen otettiin huomioon alentamalla myönnettävää valtionosuutta.

Valtio säätelee vapaan sivistystyön valtionosuusmenoja vuosittain valtion talousarviossa suoritekiintiöllä, joka oppilaitoksille on jaettavissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa lain 10 §:n nojalla vuosittain valtion talousarvion rajoissa valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävien opiskelijaviikkojen, opiskelijavuorokausien, opiskelijapäivien sekä opetustuntien määrän. Suoritemäärät vahvistetaan siten, että pääosa suoritemäärästä on kiintiöity. Kansalaisopistoilla ja kansanopistoilla noin 90 prosentin osuus valtion talousarvion mukaisesta suoritemäärästä muodostaa ylläpitäjäkohtaisen kiintiön. Jäljelle jäävä 10 prosentin osuus muodostaa liikkuvan osuuden, joka kansalaisopistoilla jaetaan väestömäärän sekä työttömien, vieraskielisten ja yli 63-vuotiaan väestön määrien muutosten perusteella. Kansanopistoissa liikkuvan osan jakoperusteena on kolmen vuoden toteutuneiden suoritteiden keskiarvo. Opintokeskusten suoritteet on kiintiöity kokonaisuudessaan. Kesäyliopistojen suoritteet jaetaan vakiintuneen tavan mukaan siten, että jako perustuu edellisen vuoden arvioon toteutuneista suoritteista sekä kahden sitä edeltävän vuoden suoritteiden toteutumaan. Yhdistetyn oppilaitoksen osalta suoritteiden määrät vahvistetaan erikseen kullekin oppilaitosmuodolle. Pykälän 2 momentin valtuussäännöksen nojalla valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää suoritteiden määrien laskemisesta ja suoritteiden määrien huomioon ottamisesta.

HE 140/2017 vp

Opetus- ja kulttuuriministeriö määrää lain 11 §:n mukaisesti opiskelijaviikkojen, opiskelija-vuorokausien, opiskelijapäivien ja opetustuntien yksikköhinnat seuraavaa vuotta varten. Yksikköhinnat määrätään varainhoitovuodelle arvioidun kustannustason mukaisiksi.

Opiskelijaviikon yksikköhinta lasketaan kansanopistoille vuosittain jakamalla yksikköhinnan määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna kansanopistojen toiminnasta aiheutuneet käyttökustannukset opistojen saman vuoden opiskelijaviikkojen määrällä. Käyttökustannuksiin luetaan mukaan kansanopistojen ylläpitäjien vapaan sivistystyön toimintaan liittyvät kirjjanpidon mukaiset poistot. Poistojen lukemisesta käyttökustannuksiin säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää opistossa asuvien perusteella tehtävästä opiskelijaviikkojen yksikköhinnan korottamisesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää yksikköhinnan korottamisesta opistoissa, joiden ylläpitäjien ylläpitämisluvassa määrättyä pääasiallisena koulutustehtävänä tai osana koulutustehtävää on vaikeasti vammaisille tarkoitettu koulutus, taikka osana koulutustehtävää on työelämän aktiiviseen kansalaisuuteen ja työolojen kehittämiseen tarkoitettu koulutus tai ylläpitämisluvassa erityisestä syystä määrättävä muu erityinen koulutustehtävä.

Vapaasta sivistystyöstä annetun asetuksen 3 §:n mukaan kansanopiston opiskelijaviikon yksikköhintaa korotetaan opistossa asuvien opiskelijoiden opiskelijaviikkojen osalta 30 prosentilla. Jos osa kansanopiston koulutustehtävää on vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus, yksikköhintaa korotetaan tämän koulutuksen opiskelijaviikkojen osalta 32 prosentilla ja 97 prosentilla jos mainittu koulutustehtävä on pääasiallinen. Jos osa kansanopiston koulutustehtävää on työelämän aktiiviseen kansalaisuuteen ja työolojen kehittämiseen tarkoitettu koulutus tai ylläpitämisluvassa erityisestä syystä määrättävä muu erityinen koulutustehtävä, opiskelijaviikon yksikköhintaa korotetaan tämän koulutuksen osalta 26 prosentilla.

Kansanopistojen yksikköhinnat on määrättävä siten, että yksikköhintojen mukaisesti lasketut rahoituksen perusteena käytettävät euromäärät yhteenlaskettuina vastaavat keskimääräisten yksikköhintojen perusteella laskettavia euromääriä.

Opetustunnin yksikköhinta kansalaisopistoille, kesäyliopistolle ja opintokeskukselle lasketaan vuosittain jakamalla yksikköhinnan määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä kunkin oppilaitosmuodon toiminnasta aiheutuneet käyttökustannukset kunkin oppilaitosmuodon saman vuoden opetustuntien määrällä. Lain 13 a §:n mukaan kansalaisopistojen, kansanopistojen, kesäyliopistojen ja opintokeskusten yksikköhintoja korotetaan yksityisen oppilaitoksen ylläpitäjän osalta siten, että korotus vastaa yksityisten oppilaitosten ylläpitäjien maksamien arvonlisäverojen osuutta yksityisille oppilaitosten ylläpitäjille kustakin oppilaitosmuodosta aiheutuneista arvonlisäverottomista kustannuksista.

Vapaan sivistystyön rahoitusjärjestelmässä ei ole lakisääteistä kunnan rahoitusosuutta. Valti-onosuuden ulkopuolelle jäävät kustannukset katetaan pääasiassa opiskelijamaksuilla ja ylläpitäjän muulla rahoituksella. Lain 24 §:n mukaan opiskelijoilta voidaan periä opetuksesta koh-tuullisia maksuja. Maksuista päättää oppilaitoksen ylläpitäjä.

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 14 §:n mukaan oppilaitoksen ylläpitäjälle voidaan myöntää laatu- ja kehittämisavustuksia, opintoseteliavustuksia, rakenteellista kehittämistä tukevia avustuksia sekä ylimääräisiä avustuksia käyttökustannuksiin valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen rajoissa.

Maahanmuuttajien koulutus työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla ja luku- ja kirjoitus-taidon siirto opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) mukaan työ- ja elinkeinotoimisto (myöhemmin TE-toimisto) käynnistää alkukartoituksen työttömänä työnhakijoina oleville maahanmuuttajille ja laatii heille tarvittaessa kotoutumissuunnitelman. Alkukartoituksen aikana selvitetään maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. Alkukartoituksen perusteella TE-toimisto arvioi henkilön koulutustarpeen ja ohjaa maahanmuuttajan työvoimakoulutuksena järjestettävään kotoutumiskoulutukseen tai omaehtoiseen koulutukseen. Kunta vastaa muiden kuin TE-toimiston asiakkaana olevien maahanmuuttajien alkukartoitusten laatimisesta. Kunta ja TE-toimisto laativat kotoutumissuunnitelman yhdessä maahanmuuttajan kanssa, ja kunnan on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista ja päivitettävä sitä tarvittaessa.

Maahanmuuttajan omaehtoista opiskelua voidaan tukea työttömyysetuudella kotoutumislaisissa säädettyjen edellytysten täytyessä, mikäli TE-toimisto on todennut koulutustarpeen, opiskelu tukee kotoutumista ja työllistymistä ja opiskelusta on sovittu kotoutumissuunnitelmassa. Jotta omaehtoinen opiskelu tukisi maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä, tulee opintojen koostua suomen tai ruotsin kielen opiskelusta tai opintojen tulee tapahtua pääasiassa suomen tai ruotsin kielellä. Maahanmuuttajien omaehtoista opiskelua voidaan tukea enintään 24 kuukautta yhtä opintokokonaisuutta kohden, poikkeuksena aikuisten maahanmuuttajien perusopinnot, joissa tukiaika voi olla enintään 48 kuukautta.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla aikuisille maahanmuuttajille on järjestetty luku- ja kirjoitustaidon opetusta kotoutumiskoulutuksena. Opetus perustuu Opetushallituksen Aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Luku- ja kirjoitustaidon koulutus on tarkoitettu sellaisille henkilöille, joilla ei ole omassa kotimaassa saatua riittävää koulutusta, jotta he voisivat selviytyä suomalaisessa yhteiskunnassa. Koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija oppii suomen tai ruotsin kielen alkeet sekä luku- ja kirjoitustaidon perusteet ja kykenee kommunikoimaan yksinkertaisissa arkielämän tilanteissa. Koulutuksen aikana pyritään vahvistamaan myös muita kotoutumisvalmiuksia. Luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen jälkeen opiskelija voi siirtyä oman tilanteensa ja valmiuksiensa mukaisesti esimerkiksi kotoutumiskoulutukseen, aikuisten perusopetukseen tai kolmannen sektorin tarjoamaan toimintaan. Opiskelijalle sopivia tavoitteita arvioidaan yksilöllisesti opintojen edetessä.

Luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen kesto on keskimäärin 160—200 päivää (laajuus 32—40 opintoviikkoa). Koulutuksen sisältö ja kesto määritellään opiskelijan henkilökohtaisen tarpeen mukaan. Luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen alussa opiskelijalle tehdään lähtötason arviointi, jonka avulla opiskelija ohjataan sopivaan koulutusosioon ja/tai opetusryhmään.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön välillä on sovittu, että työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla järjestetty luku- ja kirjoitustaidon koulutus siirtyy opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle vuoden 2018 alusta lukien. Koulutus siirtyy osaksi uudistettua oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetusta niiden opiskelijoiden osalta, joilla ei ole peruskoulun oppimäärän mukaista osaamista. Riittävät peruskouluopinnot ja ammatillisia ja korkeakouluopintoja suorittaneiden osalta latinalaisen kirjaimiston vahvistaminen on tarkoitus integroida kotoutumiskoulutukseen, ja mikäli henkilö etenee suoraan ammatilliseen tai korkeakouluopintoihin, näihin opintoihin. Osana hallinnonalasiirtoa on ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä muutettu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia siten, että luku- ja kirjoitustaidon opetusta ei enää järjestetä 1.1.2018 alkaen työvoimakoulutuksena.

Maahanmuuttajien koulutus vapaan sivistystyön oppilaitoksissa

Vapaan sivistystyön oppilaitoksilla on pitkä kokemus maahanmuuttajien tarpeisiin vastaavan koulutuksen kehittamisestä ja toteuttamisesta. Opetushallituksen selvityksen (Maahanmuuttajat ja maahanmuuttajakoulutus vapaan sivistystyön oppilaitoksissa, Opetushallituksen raportit ja selvitykset 2016:4) mukaan vuonna 2014 maahanmuuttajaopiskelijoiden osuus oli 14 prosenttia kansanopistojen vapaan sivistystyön opiskelijoista, kesäyliopistoissa osuus oli 12 prosenttia, kansalaisopistoissa 6 prosenttia ja opintokeskuksissa 4 prosenttia. Valtaosa vapaana sivistystyönä järjestetyn maahanmuuttajakoulutuksen ilmoitettujen opetustunneista, 74 prosenttia, oli kielikoulutusta. Sen osuus maahanmuuttajakoulutuksesta oli suurin kaikissa mainituissa oppilaitosmuodoissa. Yleissivistävää ja motivoivaa koulutusta järjestettiin toiseksi eniten, 15 prosenttia opetustunneista. Muiden koulutusalojen osuudet olivat korkeintaan 1-3 prosenttia.

Vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat vuosien varrella tiedostaneet maahanmuuttajat tärkeäksi koulutuksen kohderyhmäksi. Oppilaitoksiin on kehittynyt maahanmuuttajien koulutuksen järjestämisen erityisosaamista. Koulutusta on pääasiassa toteutettu vapaan sivistystyön koulutuksena. Monet vapaan sivistystyön ylläpitäjät ovat, vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen lisäksi, järjestäneet maahanmuuttajille aikuisten perusopetusta, ammatillista koulutusta tai työvoimahallinnon hankintakoulutusta. Vapaan sivistystyön koulutus rahoitetaan kansalaisopistoissa, kansanopistoissa ja opintokeskuksissa 57 %:in valtionosuudella ja opintokeskuksissa 65 %:in valtionosuudella. Tämän osuuden ylittävät kustannukset ylläpitäjän on katettava joko omalla rahoituksellaan ja/tai koulutuksesta kerätyillä opiskelijamaksuilla. Opiskelijamaksujen alentamiseksi on myönnetty ylläpitäjille valtionavustuksena opintosetelirahoitusta, mutta vain osa tästä rahoituksesta on riittänyt maahanmuuttajien tarpeisiin, koska opintosetelirahoituksen kohderyhmiä on myös muita, kuten esimerkiksi työttömät, ikääntyvät ja nuoret peruskoulusta tulleet.

Erityiskansanopistot

Vapaasta sivistystyöstä annetun asetuksen 3 §:n mukaan, jos kansanopiston koulutustehtävä on vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus, yksikköhintaa korotetaan tämän koulutuksen osalta 97 prosentilla, jos mainittu koulutustehtävä on pääasiallinen. Kansanopistoja, joiden ylläpitämisluvassa on opiston pääasialliseksi koulutustehtäväksi määritelty vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus (niin sanottuja erityiskansanopistoja), on kaksi. Lehtimäen opisto toimii Alajärvellä ja sitä ylläpitää Erityiskansanopiston Kannatusyhdistys ry. Kuurojen kansanopisto toimii Helsingissä ja sitä ylläpitää Kuurojen liitto ry.

Lehtimäen opisto on kansanopisto, joka opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman kansanopiston koulutustoiminnan lisäksi, opisto järjestää useita Kelaan kilpailuttamia ja rahoittamia sopeutumisvalmennuskursseja vaikeavammaisille lapsille ja nuorille perheineen. Opistolla on myös terapiaosasto, jossa toteutetaan sopimukseen perustuvaa KELA:n lääkinnällistä avokuntoutusta. Raha-automaattiyhdistys tukee opiskelijoiden vapaa-ajan harrastustoimintaa, kuten ratsastusta. Kuurojen Liitto ry:n ylläpitämä Kuurojen kansanopisto on ainoa maamme viittomakielinen oppilaitos. Koulutuksen kohderyhmänä on viittomakieliset, kuurot ja kuulovammaiset sekä viittomakielestä ja kuurojen kulttuurista kiinnostuneet kuulevat sekä kuulovammaisten ja kuurojen parissa toimivat ammattilaiset.

1.2 Nykytilan arviointi

Maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetus

Lisääntyneen maahanmuuton myötä luku- ja kirjoitustaidon opetusta tarvitsevien aikuisten määrä on asteittain lisääntynyt. Viimeisten kymmenen vuoden aikana maahanmuutto Suo-

meen on jatkunut kasvusuuntaisena. Kansainvälisen liikkuvuuden arvioidaan lisääntyvän myös tulevaisuudessa, joten on varauduttava vastaamaan sen myötä tuleviin yhteiskunnallisiin muutoksiin.

Oppivelvollisuuden ylittäneiden perusopetus uudistuu vuodesta 2018. Oppivelvollisuuden ylittäneiden perusopetus rakentuu jatkossa kahdesta vaiheesta. Työvoimakoulutuksena järjestettävä luku- ja kirjoitustaidon koulutus siirtyy osaksi oppivelvollisuuden ylittäneiden perusopetusta niiden opiskelijoiden osalta, joilla ei ole peruskoulun oppimäärän mukaista osaamista. Luku- ja kirjoitustaidon opetus kytketään osaksi perusopetuksen alkuvaihetta. Riittävät peruskouluopinnot ja ammatillisia ja korkeakouluopintoja suorittaneiden osalta latinalaisen kirjaimiston vahvistaminen on tarkoitus integroida kotoutumiskoulutukseen ja mikäli henkilö etenee suoraan ammatilliseen tai korkeakouluopintoihin, näihin opintoihin.

Ratkaisematta on jäänyt luku- ja kirjoitustaidon koulutus sellaisten henkilöiden kohdalla, joiden perusopinnot ovat puutteelliset, mutta joille työhallinto tai kunta taikka henkilö itse ei katso peruskouluopintoja tarkoituksenmukaisiksi. Samoin ongelmallisessa tilanteessa ovat henkilöt, joiden etenemistä tämän hetkisetkin mallit eivät riittävästi tue ja jotka hyötyisivät toiminnallisiin sisältöihin yhdistettävästä koulutuksesta. Koulutustarjonnan katveeseen on jäänyt myös kotivanhempien ryhmä. Kotona pieniä lapsia hoitaville maahanmuuttajavanhemmille ei ole ollut riittävästi tarjolla soveltuvia, koulutuksen ja lastenhoidon yhdistäviä opiskelumahdollisuuksia, ei myöskään luku- ja kirjoitustaidon koulutusta.

Vapaan sivistystyön rakenne ja rahoitustyöryhmä esitti muistiossaan (Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:25), että vapaan sivistystyön valtionosuusrahoituksella toteutettavalle omaehtoiselle maahanmuuttajien kotouttamiskoulutukselle silloin, kun TE-toimiston tai kunnan viranomainen on hyväksynyt sen osaksi kotoutumissuunnitelmaa, myönnettäisiin täysimääräistä valtionosuutta. Esitystä perusteltiin sillä, että vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat merkittävä omaehtoisen maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen järjestäjiä, ja koulutuksen kysyntä on kasvussa. Tämän kohderyhmän osalta laskennallinen 57 prosentin valtionosuus on ongelmallista. Opiskelijamaksuja ei käytännössä voida periä kotoutumissuunnitelmaan hyväksytystä koulutuksesta. Työryhmän näkemys oli, että maahanmuuttajien omaehtoinen kotoutumiskoulutus tulisi rahoittaa erikseen siten, että valtionosuus kattaisi myös kustannusten osuuden, joka muussa vapaan sivistystyön koulutuksessa katetaan opiskelijamaksuilla ja muulla ylläpitäjän rahoituksella. Tällöin koulutusta voitaisiin järjestää suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti opiskelijan tarpeita palvellen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 18.5.2017 työryhmän valmistelemaan uutta järjestämis- ja rahoitusmallia vapaan sivistystyön maahanmuuttajakoulutukseen siten, että se voidaan ottaa käyttöön vuonna 2018. Myös Vapaan sivistystyön uutta maahanmuuttajakoulutusta valmisteleva työryhmä esitti 22.6.2017 antamassaan muistiossa (Vapaan sivistystyön uusi sivistystehtävä, Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:33) että valtionrahoitus tulisi olla sata prosenttia niiden henkilöiden osalta, joiden koulutus on hyväksytty kotoutumissuunnitelmaan eikä koulutuksesta perittäisi osallistumismaksuja.

Erityiskansanopistojen rahoitus

Vapaan sivistystyön rakenne- ja rahoitustyöryhmän ehdotusten perusteella kansanopistojen rahoituksen porrastuksia koskevia säännöksiä muutettiin vapaasta sivistystyöstä annetun lain (579/2015) ja -asetuksen (611/2015) muutoksilla, jotka tulivat voimaan vuoden 2016 alussa. Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 11 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön määräämän yksikköhinnan laskennassa siirryttiin ns. pohja-arvoon, joka ei sisällä korotusta opistossa asuvien opiskelijoiden opiskelijaviikkojen osalta. Aikaisemmin pohja-arvo oli sisältänyt myös

asuntolassa asumisen ja opiston ulkopuolella asuvien osalta tehtiin yksikköhintaan vähennys. Tämän muutoksen myötä korjattiin kaikkia aikaisempia rahoituksen porrastuksia siten, että niiden rahallinen arvo säilyi samana. Kansanopiston, jonka pääasiallisen koulutustehtävän muodostaa vaikeasti vammaisille järjestetty koulutus, yksikköhintaa korotettiin tältä pohjalta 97 %:iin vaikeasti vammaisille järjestetyssä koulutuksessa.

Lakimuutoksella luovuttiin korkeammasta 70 prosentin valtionosuudesta kansanopiston ylläpitäjälle, jonka ylläpitämisluvassa määritellyn pääasiallisen koulutustehtävän muodostaa vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus. Tämä korkeampi valtionosuus oli koskenut kahta kansanopistoa, Kuurojen kansanopistoa ja Lehtimäen opistoa. Lakimuutoksen vaikutus kyseisten oppilaitosten rahoitukseen korjataan valtionosuuden perusteena käytettäviä suoritteita lisäämällä tai erillisellä valtionavustuksella.

Lehtimäen opiston rahoitusta on tuettu erityisjärjestelyin vuodesta 2013 lähtien. Vuosina 2014—2017 Lehtimäen opiston rahoitusta on tuettu myöntämällä rahoitusta yli opiston toteuttamien opiskelijaviikkojen määrän. Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2018 todetaan, että kansanopistojen valtionosuuteen oikeuttavista laskennallisista opiskelijaviikoista suunnataan talousarvion mukaan enintään 5 440 opiskelijaviikkoa Lehtimäen opistolle. Kansanopistojen valtionavustuksista suunnataan Lehtimäen opistolle ylimääräisenä opintoseteliavustuksena 416 000 euroa korvaamaan ylimenokaudeksi alentunutta valtionosuusprosenttia. Kuurojen kansanopiston osalta muuttunut tilanne puolestaan kompensoitiin rahoitustyöryhmän esityksen mukaisesti pysyvänä opiston suoritteiden kiintiön määrään tehtävänä lisäyksenä. Lisäyksen määrä oli 368 opiskelijaviikkoa.

Vapaan sivistystyön rakenne- ja rahoitusryhmän kansanopistojaosto esitti, että kahden korkeampaa valtionosuutta saavan erityiskansanopiston toiminnasta tehtäisiin selvitys rahoituksen porrastustarpeiden määrittämiseksi. Ryhmä on arvioimiensa vaihtoehtojen perusteella päättänyt ehdottamaan, että Lehtimäen opisto -nimisen kansanopiston ylläpitäjälle myönnettäisiin valtionosuutta 80 prosenttia valtionosuuden perusteesta. Kuurojen kansanopiston rahoitus on selvityksessä esitetty pidettäväksi ennallaan (sisältäen edellä mainitun lisätyn opiskelijaviikkojen määrän).

Tällä hetkellä Lehtimäen opiston rahoitus määräytyy vuosittain valtion talousarvioissa. Opiston valtionosuusrahoitus siten, kuin sen taso on vapaan sivistystyön lainsäädännön mukaisesti määräytynyt, ei ole riittävässä määrin kattanut toiminnasta aiheutuneita kustannuksia. Jos opistolle ei kohdennettaisi muuta lisärahoitusta, johtaisi tämä käytännössä opiskelijamaksujen korottamiseen.

Erityiskansanopistojen, joiden pääasiallisen koulutustehtävän muodostaa vaikeasti vammaisten koulutus, toiminnan rahoitukselle tulisi löytää pysyvä kokonaisratkaisu. Kohtuullisena ei voida pitää sitä, että opiskelijamaksut vaikeasti vammaisille järjestettävässä koulutuksessa kasvaisivat merkittävästi. Tarkoituksenmukaisena ei myöskään voida pitää tilannetta, jossa valtion talousarviossa joudutaan vuosittain erikseen osoittamaan oppilaitokselle lisärahoitusta. Erityiskansanopiston rahoitus olisi perusteltua turvata valtionosuusrahoituksen kautta. Korkeampi valtionosuusprosentti koskisi kaikkea oppilaitoksen toteuttamaa koulutusta, joten se edellyttää, että oppilaitos ei juuri toteuta muun tyyppistä kuin erityisen koulutustehtävänsä mukaista koulutusta.

2 Esityksen tavoitteet ja ehdotetut muutokset

Vapaan sivistystyön uusi koulutustehtävä: maahanmuuttajille kohdennettava koulutus

Esityksen tavoitteena on luoda maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutukseen koulutusmalli, joka hyödyntää vapaan sivistystyön koulutuksen joustavuutta ja monimuotoisuutta ja eri oppilaitosmuotojen ominaispiirteitä. Uuden koulutusmallin, joka perustuu vapaan sivistystyön maahanmuuttajakoulutusta valmistelevalle työryhmän ehdotuksiin, tarkoituksena on monipuolistaa luku- ja kirjoitustaidon opiskelumahdollisuuksia ja osaltaan nopeuttaa maahanmuuttajien polkuja koulutukseen ja työelämään. Uusi koulutus paitsi vastaisi luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen osallistuvien tarpeisiin myös tavoittaisi ja palvelisi kohderyhmiä, jotka tällä hetkellä jäävät ulkopuolelle. Lisäksi esitys loisi koulutuksen kehittämiseksi entistä paremmat edellytykset, kun koulutuksen rahoituksen ennakoitavuus kasvaisi.

Uuden maahanmuuttajille tarkoitettujen koulutuksen keskeisenä sisältönä olisivat luku- ja kirjoitustaidon ja suomen tai ruotsin kielen taidon opinnot sekä muut kotoutumisen edistämisestä annetun lain tavoitteiden mukaiset sisällöt. Opintoja voitaisiin yhdistää toiminnallisiin sisältöihin. Koulutuksen kohderyhmänä olisivat erityisesti henkilöt, jotka tarvitsevat joustavia tai osa-aikaisia koulutusmahdollisuuksia kuten kotivanhemmat ja henkilöt, joiden arvioidaan tarvitsevan erityisesti toiminnallista opiskelua, mutta myös muut henkilöt, joiden tarpeita muu koulutustarjonta ei tällä hetkellä vastaa. Osa-aikainen koulutus soveltuisi myös työssä käyville. Koulutuksesta ei perittäisi opiskelijamaksuja, mikäli se sisältyy maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmaan.

Uuden koulutusmallin rahoitus integroitaisiin osaksi vapaan sivistystyön nykyistä rahoitusjärjestelmää. Ehdotus vahvistaisi vapaan sivistystyön eri oppilaitosmuotojen roolia maahanmuuttajien kotouttamisessa. Uusi koulutus paitsi vastaisi luku- ja kirjoitustaidon koulutukseen tällä hetkellä osallistuvien tarpeisiin myös tavoittaisi ja palvelisi kohderyhmiä, jotka tällä hetkellä jäävät koulutuksen ulkopuolelle. Lisäksi esitys loisi koulutuksen kehittämiseksi entistä paremmat edellytykset, kun koulutuksen rahoituksen ennakoitavuus kasvaisi. Edelleen esitys lisäisi koulutuksen järjestäjien ja kotoutumissuunnitelmien laatimisesta vastuussa olevien tahojen yhteistyötä.

Sen varmistamiseksi, että kehitettävä ja kokonaan valtion rahoittama koulutus vastaisi kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaisia tavoitteita, on tarkoitus laatia koulutuksen sisältöjä kuvaavat runkosuunnitelmat erilaisille kohderyhmille. Koulutuksen keskeisenä sisältöalueena ovat luku- ja kirjoitustaidon ja suomen tai ruotsin kielen opinnot. Koulutusta tulee voida suorittaa myös joustavaan tahtiin ja sivutoimisesti.

Uuden koulutusmallin toteuttamiseksi ehdotetaan vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin tehtäväksi tarpeelliset muutokset. Lain 9 §:ää muutettaisiin siten, että valtionosuutta myönnettäisiin kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston ylläpitäjälle 100 prosenttia lain 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä opetus- ja kulttuuriministeriön lain 10 §:n nojalla vahvistamalle määrälle sellaista oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämää koulutusta, joka on hyväksytty kotoutumisen edistämisestä annetun lain 11 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan.

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 10 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain valtion talousarvion rajoissa valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävän opiskelijaviikkojen, opiskelijavuorokausien, opiskelijapäivien sekä opetustuntien määrän. Pykälässä ehdotetaan tämän lisäksi säädettäväksi, että opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain valtion talousarvion rajoissa niiden opiskelijaviikkojen ja opetustuntien määrän edellä mainituista opiskelijaviikoista ja opetustunneista, joihin 9 §:n mukaan myönnetään sadan prosentin valtionosuus.

Opiskelijoilta ei voitaisi periä opetuksesta maksuja siltä osin, kuin se on hyväksytty opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan, koska kyseinen koulutus rahoitettaisiin kokonaan sadan prosentin valtionosuudella. Tämän vuoksi ehdotetaan vapaasta sivistystyöstä annetun lain 24 §:n muuttamista siten, että kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston järjestämästä opetuksesta ei saa periä maksuja siltä osin, kuin opetus on hyväksytty opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan. Kotoutumissuunnitelman mukaisiin opintoihin ei myöskään voitaisi myöntää opintotietoliavustusta. Muiden opiskelijoiden osallistumista koulutukseen voitaisiin edelleen edistää opintotietoliavustuksin.

Erityiskansanopistot ja vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus

Lisäksi lain 9 §:ään esitetään lisättäväksi uusi niin sanottujen erityiskansanopistojen rahoitusta koskeva momentti. Momentin mukaan opetus- ja -kulttuuriministeriö voisi hakemuksesta päättää, että kansanopiston ylläpitäjälle, jonka tämän lain 4 §:n nojalla myönnetyn oppilaitoksen ylläpitämisluvan mukainen pääasiallinen koulutustehtävä on vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus, myönnetään valtionosuutta enemmän kuin 57 prosenttia. Opetus- ja kulttuuriministeriön päättämä korkeampi valtionosuusprosentti voisi olla enintään 80 prosenttia. Korkeampi valtionosuus mahdollistaa matalampien opiskelijamaksujen perimisen, mikä puolestaan edistää vaikeasti vammaisten henkilöiden opiskelumahdollisuuksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriön korkeammasta valtionosuudesta tekemästä päätöksestä vapaan sivistystyön oppilaitokselle, jonka ylläpitämisluvan mukainen pääasiallinen koulutustehtävä on vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus, voisi hakea muutosta lain 22 §:n mukaisesti.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Talousarviossa päätettäisiin jatkossa oppilaitosmuodoittain suoritteiden enimmäismäärästä, jossa olisi lisäksi eritelty sataprosenttisesti rahoitettavien suoritteiden enimmäismäärä oppilaitosmuodoittain. Esityksen mukaan eduskunta päättäisi vuosittain talousarviossa, kuinka monta suoritetta enintään rahoitetaan sataprosenttisesti. Vuoden 2018 talousarvioesityksessä tähän tarkoitukseen on varattu 4 927 000 euroa, eli sataprosenttisesti rahoitettavien suoritteiden enimmäissuoritemäärä asetetaan vuoden 2018 täydentävässä talousarvioehdotuksessa sille tasolle, että määräraha voidaan kattaa normaalin valtionosuusprosentin (57%/65%) ylittävä valtionosuus. Määräraha on siirretty momentilta 32.30.51 (Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut). Tarkoituksena on, että talousarvioesityksessä muutetaan vuosittain sataprosenttisesti rahoitettavien suoritteiden enimmäismääriä eri oppilaitosmuotojen toteutumien suhteessa siten, että sadan prosentin valtionosuudesta johtuva määrärahatarve pysyy kokonaisuutena ennallaan. Tarvittaessa voidaan myös hakea lisärahoitusta eduskunnalta, jos suoritemäärätarve kasvaa merkittävästi.

Jatkossa opetus- ja kulttuuriministeriö voisi hakemuksesta korottaa valtionosuusprosenttia erityisestä syystä enintään 80 prosenttiin sellaisen kansanopiston ylläpitäjälle, jonka ylläpitämisluvassa määritellyn pääasiallisen koulutustehtävän muodostaa vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus. Tällä hetkellä kahden kansanopiston ylläpitäjällä, Kuurojen liitto ry:llä ja Erityiskansanopistojen kannatusyhdistys ry:llä on ylläpitämisluvassa määritelty pääasialliseksi koulutustehtäväksi vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus. Vuoteen 2015 voimassa olleen vapaasta sivistystyöstä annetun lain 9 §:n perusteella myönnettiin valtionosuutta 70 prosenttia valtionosuuden laskennallisesta perusteesta niille kansanopiston ylläpitäjille, joiden ylläpitämisluvassa pääasialliseksi koulutustehtäväksi oli määritelty vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus. Vuonna 2016 voimaan tulleella lakimuutoksella korkeampi valtionosuuspro-

sentti kuitenkin poistettiin lainsäädännöstä. Tämä korvattiin toiselle ylläpitäjistä suoritemääriä lisäämällä ja toiselle ylläpitäjistä lisäämällä opintoteliavustuksia eli valtionavustuksia. Momentilla 29.10.31 (Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin) on talousarvioesityksessä vuodelle 2018 aiemmasta korkeamman valtionosuusprosentin kompensoinnista johtuen valmius korottaa valtionosuuksia 416 000 eurolla. Tämä määräraha voitaisiin uudelleen kohdentaa momentin sisällä valtionavustuksista valtionosuuksiin, ja uudelleen kohdentaminen voitaisiin tehdä vuoden 2018 täydentävän talousarvioesityksen yhteydessä. Mikäli valtionosuusprosentin korotus nousee yli tämän euromäärän, voitaisiin ylimenevä osuus toteuttaa määrärahan lisäyksellä.

3.2 Vaikutukset vapaan sivistystyön oppilaitosten toimintaan, maahanmuuttajien ja vaikeasti vammaisten kouluttautumismahdollisuuksiin

Vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat jossain määrin jo aikaisemmin toteuttaneet maahanmuuttajille omaehtoista koulutusta, joka on hyväksytty maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmaan. Kun koulutus on toteutettu osittaisella valtionosuudella, sen toteuttaminen on riippunut ylläpitäjän mahdollisuudesta suunnata koulutukseen muuta rahoitusta. Sadan prosentin valtionosuus kotoutumissuunnitelmaan sisältyvän koulutuksen järjestämisestä luo yhdenvertaiset mahdollisuudet kaikille vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjille vastata tähän koulutustarpeeseen ja kehittää luku- ja kirjoitustaidon koulutusta kohderyhmälle sopivaksi. Rahoituksen ennakoitavuus myös mahdollistaisi koulutusten pitkäjänteisemmän suunnittelun. Ehdotetun sadan prosentin valtionosuuden voidaan arvioida lisäävän oppilaitosten ylläpitäjien kiinnostusta luku- ja kirjoitustaidon opetuksen järjestämistä kohtaan ja siten myös lisäävän ja monipuolistavan maahanmuuttajien opiskelumahdollisuuksia tältä osin. Opiskelijoiden kannalta on mahdollista, että tarvittava koulutusmahdollisuus löytyy jatkossa lähempänä opiskelijan asuinpaikkakuntaa.

Korkeamman valtionosuuden mahdollistaminen vaikeasti vammaisten koulutusta pääasiallisena tehtävänä toteuttavalle kansanopistolle, joka täyttää myös muut korkeammalle valtionosuuden myöntämiseksi asetetut kriteerit tuottaa tuloksena vaatimukset täyttävälle opistolle sen, että opiskelijamaksuina kerättävä euromäärä on opiskelijaa kohden vastaavalla tasolla kuin muussa kansanopistokoulutuksessa. Tämä luo pohjan sille, että vaikeasti vammaisella henkilöllä on, muun väestön tavoin, yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua kansanopistokoulutukseen.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä.

Esitys on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

Esitys on käsitelty kuntalain 11 §:n mukaisessa neuvottelussa 3.10.2017.

Vapaan sivistystyön uusi sivistystehtävä –työryhmämuistio ja siitä saadut lausunnot

Vapaan sivistystyön uutta koulutusmallia koskevalta osin hallituksen esitys perustuu vapaan sivistystyön uutta maahanmuuttajakoulutusta valmistelevan -työryhmän ehdotuksiin. Työryhmän muistio (Vapaan sivistystyön uusi sivistystehtävä) on ollut lausuntokierroksella 27.6.–15.8.2017. Opetus- ja kulttuuriministeriö pyysi 27.6.2017 lausuntoa vapaan sivistystyön maahanmuuttajakoulutuksen järjestämis- ja rahoitusmallia valmistelevan työryhmän muistiosta.

HE 140/2017 vp

Lausunnot pyydettiin toimittamaan viimeistään 15.8.2017. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaanotti pyydettyjä lausuntoja yhteensä 10 kappaletta. Muita lausuntoja vastaanotettiin yksi kappale. Yhteensä lausuntoja saatiin 11 kappaletta.

Pyydetyn lausunnon antoivat seuraavat tahot:

Sisäministeriö, Suomen Kuntaliitto ry, työ- ja elinkeinoministeriö, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ, Kansalaisopistojen liitto KoL - Medborgarsinstitutens förbund ry, Suomen kansanopistoyhdistys - Finlands Folkhögskolförening ry, Vapaa sivistystyö ry, Bildningsalliansen rf, valtiovarainministeriö ja Opetushallitus.

Lisäksi lausunnon toimitti seuraava taho:

Folkhälsan Utbildning Ab

Yhteenvedo lausunnoista

Lausunnon antaneet tahot kannattivat yleisesti työryhmän esitystä vapaan sivistystyön maahanmuuttajakoulutuksen järjestämisen ja rahoitusmalliksi.

Lausunnoissa katsottiin, että esitetty vapaan sivistystyön uusi sivistystehtävä nopeuttaisi maahanmuuttajien osallistumista koulutukseen ja siirtymistä työelämään hallituksen tavoitteen mukaisesti. Lausunnoissa kannatettiin kansalaisopistojen, kansanopistojen, kesäyliopistojen ja opintokeskusten järjestelmään luotavaa mahdollisuutta rahoittaa valtion talousarviossa määritelty osuus rahoitettavista suoritteista sadan prosentin valtionosuudella, kun oppilaitoksen järjestämä koulutus on hyväksytty kotoutumissuunnitelmaan.

Työryhmän ehdotusten katsottiin huomioivan hyvin erityisesti niitä maahanmuuttajaryhmiä, jotka tarvitsevat joustavia tai osa-aikaisia koulutusmalleja. Muutamassa lausunnossa pidettiin tärkeänä, että uudistus ottaisi huomioon myös oleskelulupaa odottavien maahanmuuttajien kohderyhmän. Uuden sivistystehtävän todettiin yleisesti soveltuvan hyvin osaksi vapaan sivistystyön toimintaa.

Muutamassa lausunnossa pidettiin tärkeänä valtakunnallisten kriteereiden sisällyttämistä koulutuksen sisältöjä kuvaaviin runkosuunnitelmiin. Työryhmän esittämän uuden koulutusmallin keskeinen sisältö on luku- ja kirjoitustaidon sekä suomen ja ruotsin kielen opetus. Muutamassa lausunnossa pidettiin erityisen tärkeänä, että mallin mukaiseen koulutukseen sisällytetään myös muuta maahanmuuttajien kotoutumista edistävää koulutusta, kuten kulttuurikoulutusta ja oppimaan oppimisen valmiuksia.

Useissa lausunnoissa korostettiin tiedottamisen sekä yhteistyön varmistamisen tärkeyttä oppilaitosten, TE-toimistojen ja kuntien kesken vapaan sivistystyön uuden sivistystehtävän sujuvan ja tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta. Vapaan sivistystyön tiedonkeruuta koskien lausunnoissa kiinnitettiin huomiota muun muassa siihen, että kerättävien pohjatietojen olisi oltava sellaisia, että ne on mahdollista saada kohtuullisella vaivalla eri viranomaisilta. Valtionosuuksien maksuaikataulujen vuoksi on erittäin tärkeää, että tiedot saadaan laskentaa varten sovitun aikataulun mukaisesti.

Useassa lausunnossa toivottiin, että uudistus tulee suunnitelmien mukaan voimaan jo vuoden 2018 alussa.

Kuulemistilaisuus 13.9.2017

HE 140/2017 vp

Opetus- ja kulttuuriministeriössä järjestettiin 13.9.2017 kuulemistilaisuus vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta.

Kuultavina tilaisuudessa olivat seuraavat tahot:
Suomen Kansanopistoyhdistys ry
Vapaa Sivistystyö ry (VST)
Lehtimäen opisto ja Erityiskansanopiston kannatusyhdistys ry
Kuurojen kansanopisto
Kuurojen Liitto ry,
Kuurojen Liitto ry antoi myös kirjallisen lausunnon

Vapaan sivistystyön uutta maahanmuuttajien koulutusmallia koskevia ehdotuksia pidettiin kannatettavina. Valmistelua ja asian nopeaa ratkaisemista kiiteltiin. Todettiin että edelleen tarvitaan myös opintotukirahoitusta niiden opiskelijoiden osalta, joilla ei ole kotoutumissuunnitelmaa.

Kansanopistoyhdistys totesi, että erityiskansanopistoja koskeva asia on järkevää ratkaista siten, että rahoitusta ei enää tarvitse ratkaista vuosittain. Valmistelussa tulee kuitenkin huolehtia siitä, ettei toteutettava ratkaisu heikennä muiden kansanopistojen rahoitusta. Hallituksen esityksessä tulee arvioida tarkemmin ehdotuksen kustannusvaikutukset ja tähän tulee budjetissa osoittaa rahat. Hallituksen esitysluonnoksessa mainittu 416 000 euroa ei ole riittävä määräraha.

Kansanopistoyhdistys otti myös laajemmin kantaa vammaisten opiskelijoiden asemaan koulutuksessa. Vapaan sivistystyön vammaisopiskelijoiden tulisi olla samassa asemassa kuin muissa koulutusmuodoissa. Kansanopisto-opiskelu ei ole harrastustoimintaa, vaan päätoimista opiskelua, johon muun muassa saa opinto-tukea, ja sen statusta tulisi nostaa. Yhdistys viittasi sivistysvaliokunnan mietinnön (SiVM 7/2017 vp) lausumaehdotukseen 3, jonka mukaan sivistysvaliokunta pitää erittäin tärkeänä, että jatkossa selvitetään laajasti vammaisten opiskelijoiden mahdollisuuksia kouluttautua kaikilla koulutusasteilla tasaveroisesti muiden opiskelijoiden kanssa. Yhdistys katsoi, että opetus- ja kulttuuriministeriön tulisi olla yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa vammaispalvelulainsäädännön yhteydessä, jotta kyseisen valmistelun yhteydessä varmistettaisiin kansanopistojen vammaisopiskelijoiden oikeus tarpeelliseen henkilökohtaiseen apuun.

Vapaa sivistystyö ry totesi, että on enemmänkin sivustaseuraaja erityiskansanopistoja koskevassa asiassa eikä osaa ottaa siihen tarkemmin kantaa.

Kuurojen liitto piti ehdotettua erityiskansanopistoja koskevaa säännöstä ja mahdollisuutta korottaa valtionosuutta lähtökohtaisesti hyvänä. Tarkennusta kaivattiin kuitenkin valtionosuuden korottamisen harkinnanvaraisuuteen ja siihen, miten asiaa mitataan. Liitto kuvaili sitä, että opisto on karsinut toimintojaan, jotta talous olisi tasapainossa, eikä halukkaita opiskelijoita aina ole voitu ottaa opintoihin. Tarkemmin asiaa on kuvattu Kuurojen liiton opetus- ja kulttuuriministeriön toimitetussa lausunnossa. Kuurojen liitto katsoo, että kummankin erityiskansanopiston tulee saada samoin perustein yhtäläiset lisärahoitukset.

Lehtimäen opisto suhtautui myönteisesti ehdotettuun erityiskansanopistoja koskevaan ratkaisuun. Opisto totesi, että paras ratkaisu olisi suora 80 prosentin valtionosuus, mutta myös nyt esitetty ratkaisu turvaisi opiston toimintaedellytyksiä ja esitys on hyvin perusteltu. Opisto kuvaili sitä, kuinka opiskelijoiden avun ja tuen tarpeet ovat moninaisia, opintopolut hyvin yksilöllisiä ja ohjauksen osuus henkilöstömenoina merkittävä. Myös Lehtimäen opisto toivoi, että

opetus- ja kulttuuriministeriö selvittäisi sosiaali- ja terveysministeriön kanssa yhteistyössä henkilökohtaiseen apuun liittyvää problematiikkaa.

Lausunnoissa ja kuulemistilaisuudessa esitettyjen kannanottojen huomioiminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että ministeriöstä on oltu yhteydessä sosiaali- ja terveysministeriöön vammaispalvelulain valmisteluun liittyen. Opetus- ja kulttuuriministeriön näkemys on, että opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella rahoitetaan opetuksen järjestämistä, eli vaikeasti vammaisten korotetulla rahoituksella mahdollistetaan opetuksen järjestäminen muuta koulutusta huomattavasti pienemmissä opetusryhmissä, ja ryhmässä on opettajan lisäksi ryhmän koosta riippuen ryhmäavustaja tai avustajia. Opetuksen edellyttämät avustajapalvelut tarkoittavat ryhmässä työskentelevän avustajan ryhmän eri opiskelijoille antamaa ohjausta ja avustamista opetukseen liittyen. Lisäksi rahoitus kattaa opetuksessa tarvittavat opetusvälineet, myös mahdolliset tämän kohderyhmän tarvitsemat erityisvälineet. Henkilökohtainen avustaminen kuuluu vammaispalvelulaissa säädetyille henkilökohtaiselle avustajalle.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on painottanut, että kansanopiston vuoden mittaista kokopäiväistä koulutusta ei voida rinnastaa harrastustoimintaan vaan siinä kehitetään monesti vastavasti osaamista kuin esimerkiksi ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavissa koulutuksissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on esittänyt, että siltä osin kun kansanopistojen koulutus täyttää vammaispalvelulain henkilökohtaista apua koskevassa säännöksessä tarkoitetun opiskelun kriteerit, opiskelun määritelmää tulisi laajentaa myös kansanopistojen vapaan sivistystyön (pitkäkestoiseen) koulutukseen vammaislainsäädännön uudistamisen yhteydessä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myös lausunut tämän näkemyksen vammaispalvelulain valmistelun lausuntopyynnön yhteydessä.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

9 §. Valtionosuuden määrä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että, että valtionosuutta myönnettäisiin kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston ylläpitäjälle sata prosenttia lain 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä opetus- ja kulttuuriministeriön lain 10 §:n nojalla vahvistamalle määrälle sellaista oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämää koulutusta, joka on hyväksytty kotoutumisen edistämisestä annetun lain 11 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan.

Pykälään esitetään lisättäväksi uusi niin sanottujen erityiskansanopistojen rahoitusta koskeva 4. momentti. Momentin mukaan opetus- ja -kulttuuriministeriö voisi hakemuksesta päättää, että kansanopiston ylläpitäjälle, jonka tämän lain 4 §:n nojalla myönnetyn oppilaitoksen ylläpitämisluvan mukainen pääasiallinen koulutustehtävä on vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus, myönnetään valtionosuutta enemmän kuin 57 prosenttia. Opetus- ja kulttuuriministeriön päättämä korkeampi valtionosuusprosentti voisi olla enintään 80 prosenttia. Päätös olisi voimassa toistaiseksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi ylläpitäjää kuultuaan muuttaa päätöstä, jos opiston järjestämässä koulutuksessa tapahtuneet olennaiset muutokset sitä edellyttävät.

Valtionosuusprosentin korottamista arvioitaessa olisi huomioitava se, missä määrin oppilaitoksessa järjestetään muuta kuin vaikeasti vammaisille tarkoitettua koulutusta, koska valtionosuusprosentti koskee yhtä lailla kaikkia oppilaitoksen suoritteita. Mikäli oppilaitos järjestää merkittävässä määrin muuta kuin vaikeasti vammaisille tarkoitettua koulutusta, ei perusteita valtionosuusprosentin korottamiselle olisi. Huomioon olisi otettava myös oppilaitoksen pääasiallisen koulutustehtävän mukaisen koulutuksen oppilaitoskohtaiset ja koulutuksen kohde-ryhmiä koskevat erityispiirteet. Tällaisia seikkoja ovat esimerkiksi opetuksen edellyttämien tukitoimien ja apuvälineiden tarve ja se, minkä kokoisissa ryhmissä opetusta voidaan antaa. Mainitut seikat vaikuttavat opetuksesta aiheutuviin kustannuksiin ja siten perittäviin opiskelijamaksuihin. Päätöksenteon perusteena olisi käytettävä oppilaitoksen toiminnasta, kustannuksista ja opiskelijamaksuista käytettävissä olevia tietoja ja selvityksiä. Opetus- ja kulttuuriministeriön edellä mainitusta valtionosuudesta tekemästä päätöksestä vapaan sivistystyön oppilaitokselle, jonka ylläpitämisluvan mukainen pääasiallinen koulutustehtävä on vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus, voisi hakea muutosta lain 22 §:n mukaisesti.

10 §. *Valtionosuuden laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistaminen.* Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 10 §:n 1 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain valtion talousarvion rajoissa valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävän opiskelijaviikkojen, opiskelijavuorokausien, opiskelijapäivien sekä opetustuntien määrän. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain valtion talousarvion rajoissa niiden opiskelijaviikkojen ja opetustuntien määrän edellä mainituista opiskelijaviikoista ja opetustunneista, joihin 9 §:n mukaan myönnetään sadan prosentin valtionosuus. Talousarviossa olisi siis jatkossa eritelty sataprosenttisesti rahoitettavien suoritteiden enimmäismäärät oppilaitosmuodoittain.

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa lain 10 §:n mukaan vuosittain valtion talousarvion rajoissa valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävien suoritteiden määrän. Rahoituksen tehokkaan kohdentumisen ja ennakoitavuuden varmistamiseksi varainhoitovuoden rahoitusta määrättäessä huomioitaisiin sadan prosentin valtionosuudella rahoitettavien suoritteiden osalta varainhoitovuotta edeltänyttä vuotta edeltäneen vuoden toteutuneet suoritteet. Oppilaitoksen olisi arkistoitava viiden vuoden ajan asiakirjat, joista voidaan todentaa, että opinnot oli hyväksytty osaksi kotoutumissuunnitelmaa. Kansanopistoissa suoritteiksi ilmoitettaisiin kotoutumissuunnitelman mukaiset opiskelijaviikot, kun taas kansalaisopistoissa, opintokeskuksissa ja kesäyliopistoissa kotoutumissuunnitelman mukaisiin opetustunteihin voisi ilmoittaa se osuus opetustunneista, joka on tosiasiasa kohdistunut kyseiseen opetukseen. Jos opetusryhmässä vain osa opiskelijoista on kotoutumissuunnitelman mukaisia opiskelijoita, opetustunneista huomioitaisiin kotoutumissuunnitelman mukaisten opiskelijoiden osuus. Kuvattua menettelyä noudatettaisiin vuodesta 2020 alkaen. Vuosina 2018—2019 kotoutumissuunnitelman mukaisista suoritteista päätettäisiin aiemman toteuman ja oppilaitosten tekemän suoritemääräarvion sekä arvioidun koulutustarpeen perusteella.

Oppilaitosmuodon yksikköhintaa laskettaessa ja oppilaitoskohtaista yksikköhintaa laskettaessa suoritteet huomioidaan oppilaitosmuodoissa kokonaisuutena sisältäen sekä kotoutumissuunnitelman mukaiset suoritteet että muut kuin kotoutumissuunnitelman mukaiset suoritteet. Mikäli oppilaitos järjestää koulutusta siten, että vuosittain vahvistettu suoritemäärä ylittyy, oppilaitoksen rahoituksessa huomioitaisiin kuitenkin vain se osa suoritteista, joka on vahvistettujen suoritteiden mukainen. Mikäli vuosittain vahvistettu suoritemäärä ei ylity, sadan prosentin valtionosuudella rahoitettavat suoritteet olisivat toteutuneiden kotoutumissuunnitelman mukaisen suoritteiden määrän mukaisia. Mikäli kotoutumissuunnitelman mukaiset suoritteet koko oppilaitosmuodossa olisivat suuremmat kuin mihin talousarvion suoritemäärä riittää, kaikkien oppilaitosten suoritemäärää supistettaisiin näiden suoritteiden suhteessa, jotta talousarviossa oleva koko oppilaitosmuodon kotoutumissuunnitelman mukainen enimmäissuoritemäärä ei

ylity. Yksittäisen oppilaitoksen suoritemäärän olisi kuitenkin tästä huolimatta kokonaisuutena pysyttävä oppilaitoksen vahvistetun suoritemäärän mukaisena.

24 §. *Opiskelijoilta perittävät maksut.* Pykälän 1 momenttia esitetään muutettavaksi. Kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston järjestämästä opetuksesta ei saisi periä maksuja siltä osin, kuin se on hyväksytty kotoutumisen edistämiseksi annetun lain 11 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan. Kotoutumissuunnitelman mukaisiin opintoihin ei myöskään voitaisi myöntää opintoseteliavustusta.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 16 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä. Luomalla uusi maahanmuuttajien koulutusmalli vapaan sivistystyön koulutuksena sekä turvaamalla erityiskansanopistojen rahoituksen riittävä taso edistetään maahanmuuttajien sekä vaikeasti vammaisten henkilöiden opiskelumahdollisuuksia ja siten perustuslain 16 §:n 2 momentin toteutumista. Hallituksen käsityksen mukaan ehdotukseen ei sisälly sellaisia perusoikeuksien rajoituksia, joiden vuoksi esitystä ei voitaisi käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 9 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 24 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 momentti laissa 579/2015, sekä
lisätään 9 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 579/2015 ja 1487/2016, uusi 4 momentti seuraavasti:

9 §

Valtionosuuden määrä

Kansanopiston, kansalaisopiston ja kesäyliopiston ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta 57 prosenttia sekä opintokeskuksen ja liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitäjälle 65 prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä. Valtionosuutta myönnetään kuitenkin kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston ylläpitäjälle sata prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä opetus- ja kulttuuriministeriön 10 §:n nojalla vahvistamalle määrälle sellaista oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämää koulutusta, joka on hyväksytty kotoutumisen edistämiseksi annetun lain (1386/2010) 11 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan. Edellä 2 §:n 8 momentissa tarkoitettua oppilaitoksen ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta 57 prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi hakemuksesta myöntää valtionosuutta enemmän kuin 1 momentissa säädetään 4 §:n nojalla myönnetyn ylläpitämisluvan saaneelle kansanopiston ylläpitäjälle, jos oppilaitoksen luvan mukainen pääasiallinen koulutustehtävä on vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus. Valtionosuuden määrä voi olla enintään 80 prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi ylläpitäjää kuultuaan muuttaa päätöstä, jos kansanopiston järjestämässä koulutuksessa tapahtuneet olennaiset muutokset sitä edellyttävät.

10 §

Valtionosuuden laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain valtion talousarvion rajoissa valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävän opiskelijaviikkojen, opiskelijavuorokausien, opiskelijapäivien sekä opetustuntien määrän. Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa lisäksi vuosittain valtion talousarvion rajoissa niiden opiskelijaviikkojen ja opetustuntien määrän edellä mainituista opiskelijaviikoista ja opetustunneista, joihin 9 §:n 1 momentin mukaisesti myönnetään sadan prosentin valtionosuus. Yhdistetyn oppilaitoksen osalta suoritteiden määrät vahvistetaan erikseen kullekin oppilaitosmuodolle.

HE 140/2017 vp

24 §

Opiskelijoilta perittävät maksut

Opiskelijoilta voidaan periä opetuksesta kohtuullisia maksuja. Maksua ei kuitenkaan peritä kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston järjestämästä opetuksesta siltä osin, kuin se on hyväksytty kotoutumisen edistämiseksi annetun lain 11 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen

Laki

vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 9 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 24 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 momentti laissa 579/2015, sekä

lisätään 9 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 579/2015 ja 1487/2016, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

Valtionosuuden määrä

Valtionosuuden määrä

Kansanopiston, kansalaisopiston ja kesäyliopiston ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta 57 prosenttia sekä opintokeskuksen ja liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitäjälle 65 prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä. Edellä 2 §:n 8 momentissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta 57 prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä.

Kansanopiston, kansalaisopiston ja kesäyliopiston ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta 57 prosenttia sekä opintokeskuksen ja liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitäjälle 65 prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä. *Valtionosuutta myönnetään kuitenkin kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston ylläpitäjälle sata prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä opetus- ja kulttuuriministeriön 10 §:n nojalla vahvistamalle määrälle sellaista oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämää koulutusta, joka on hyväksytty kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 11 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan.* Edellä 2 §:n 8 momentissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta 57 prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi hakeuksesta myöntää valtionosuutta enemmän kuin 1 momentissa säädetään 4 §:n nojalla myönnetyn ylläpitämisluvan saaneelle kansanopiston ylläpitäjälle, jos oppilaitoksen luvan mukainen pääasiallinen koulutustehtävä on vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus. Valtionosuuden määrä voi olla enintään 80 prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi

HE 140/2017 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ylläpitäjää kuultuaan muuttaa päätöstä, jos kansanopiston järjestämässä koulutuksessa tapahtuneet olennaiset muutokset sitä edellyttävät.

10 §

10 §

Valtionosuuden laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistaminen

Valtionosuuden laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain valtion talousarvion rajoissa valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävän opiskelijaviikkojen, opiskelijavuorokausien, opiskelijapäivien sekä opetustuntien määrän. Yhdistetyn oppilaitoksen osalta suoritteiden määrät vahvistetaan erikseen kullekin oppilaitosmuodolle.

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain valtion talousarvion rajoissa valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävän opiskelijaviikkojen, opiskelijavuorokausien, opiskelijapäivien sekä opetustuntien määrän. *Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa lisäksi vuosittain valtion talousarvion rajoissa niiden opiskelijaviikkojen ja opetustuntien määrän edellä mainituista opiskelijaviikoista ja opetustunneista, joihin 9 §:n 1 momentin mukaisesti myönnetään sadan prosentin valtionosuus.* Yhdistetyn oppilaitoksen osalta suoritteiden määrät vahvistetaan erikseen kullekin oppilaitosmuodolle.

24 §

24 §

Opiskelijoilta perittävät maksut

Opiskelijoilta perittävät maksut

Opiskelijoilta voidaan periä opetuksesta kohtuullisia maksuja.

Opiskelijoilta voidaan periä opetuksesta kohtuullisia maksuja. *Maksua ei kuitenkaan peritä kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston järjestämästä opetuksesta siltä osin, kuin se on hyväksytty kotoutumisen edistämiseksi annetun lain 11 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*